

Szabálytalan iras egy szobor születéséről

Levelet kapni jó dolog. Hírt hoz, távoli üzenetet. Az én levelem, amivel kapcsolatban most írni akarok, Hann Ferenctől jött. Ferkó jó barátom, és egy jó barát levele örömmel tölt el.

Feri leveleiben mindig van valami melléklet: egy meghívó, egy régi fénykép. Egyszer kaptam tőle olyan levelet, amiből egy táltos ugrott elő, nagyot nyerített és elvágtatott a víz felé. A mostani levél melléklete egy vers volt: Hommage á Marc Chagall.

Chagall...

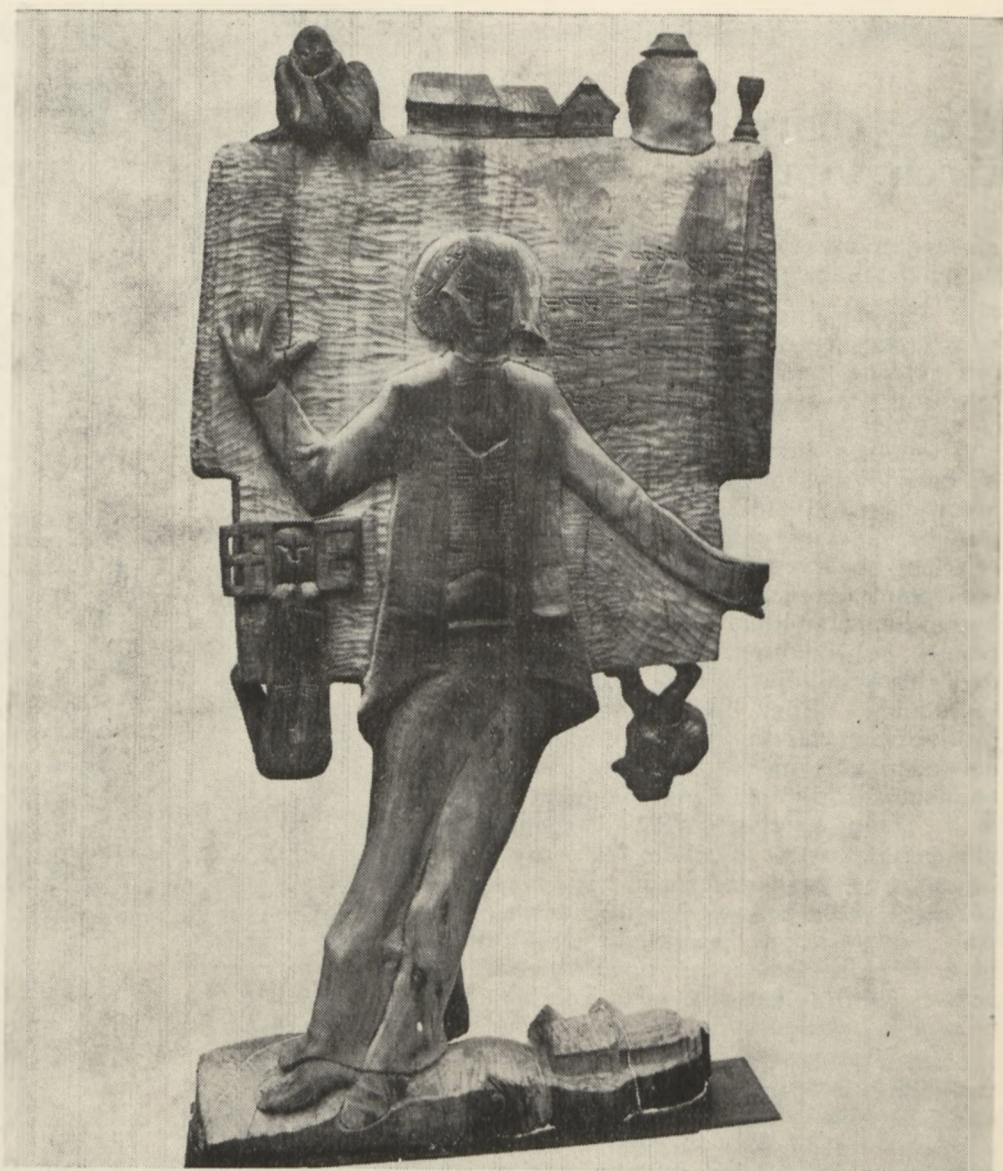
Milyen régi jó ismerősöm. A levél olvasása közben már hárman ültünk a kenesei asztalnál: Chagall, Ferkó és én. Kvaterkázás közben elbeszélgettünk. Chagall a gyermekkoráról, Oroszországról, Ferkó Salgótarjánról és arról, hogy hogyan teszi meg autóstoppal az utat Tarján és Szeged között, oda és vissza.

Megvan az a rossz szokásom, hogy társalgás közben firkálgatok a kezem ügyébe eső akármire. Néha a terítőre, cementes zsákra, fára vagy falra, kőre. A szobrászok rajzai általában eltűnnek. Lefaragják őket, illetve átváltoznak formává – kalappá, kabáttá, csizmává – és elindulnak valamerre, dübörögve. Néha csak álldogálnak, vagy lassan csoszognak.

Marini például szint használ faragás közben jelölésre. Nagy ecsetjét belemártja a festékbe, festi a fát. Vonaglik, örvénylik a szín, csorog végig a fán, csak úgy sűrűltenek a vörösek, sápadoznak a sárgák, a kék kesereg egy halvány lila folt mellett... Aztán elkezd faragni, néhol ottmarad a festék, aztán újabb festés következik, újabb faragás. Lassan kirajzolódik egy szenvedő lópofa, egy görcsbe rándult emberi arc. Itt van előttünk a Nagy Csoda.

Marini szobrai másképpen színesek, mint a görög szobrok. Csodálatosan együtt születik a szín a formával, szerkezettel.

Nem tudom, észrevették-e, de időközben már négyen ültünk az asztalnál, később Gizi is odaült közénk, szíve alatt Titok-Virággal. Most már a versről folyt a beszélgetés, én pedig azon töröm a fejem, honnan szerezzek egy jó száraz körtefa darabot, amibe elkezdhetem a szobrot faragni.

Igy járok mindig. Álmodozom, aztán hirtelen azon kapom magamat, hogy már régen kopácsolok, röpök a forgács és sosemvolt szörnyszilánkok üdögélnék körülöttem a fűben.

Összefonódik a mese, a vízió és a valóság... Marini egy könyvbe húzódott vissza, Ferkó egy levélbe... Chagall itt maradt, a lombok között... Ha reggel hozzáfogok a munkámhoz, hallom, hogy egy narancssárga hal hegedül a diófa lombja között...

Végre itt a körtefaálló, lehet vagy 15-ös, ... szeszélyesen kanyarognak a ceruzacsonk nyomai. Lassan felvázolom az öreg alakját, lebegő, törékeny figurája mögött ott táncol a házikó, ablakából kilóg egy figura és átkapaszkodik a másik oldalra. Mint egy légy, sétálgat az öreg batyus zsidó alakja a ház talpán. Fenn a tetején a Hegedűs kuporog, óriási alakja mellett apró házak álmodoznak, pislogó ablakszemeik kedvesen csillognak.

Lassan letisztulnak a dolgok, lefaragtam egy csomó ötletet, de így több lett. Arra kell ügyelnem, hogy a sok apró részlet, ötlet ne hogy szétrobbantsa az egész kompozíciót. Forogtom, nézegetem, otthagynom... most odalopom magam is a másik oldalra. Kapaszkodom felfelé... csak karral, a két kezemmel. Te jó isten, hogy nézhetek ki hátulról?... Na, hol egy tükör?... rajzolom, gyúrom, ... mit tudom én, hogy nézek ki hátulról... csak érzem.

Na, jól van! Adjatok már egy korty sört!...

Lassan készen leszek munkámmal. Titok-Virág már régen gögicselő valóság, Miklósék autóval felhoztak bennünket, ismét vége egy kenesei nyárnak...

Holnapután beviszem a szobrot a Műcsarnokba, most lesz a Stúdió 72 kiállítás anyagának begyűjtése.

Budapest, 1973. január.

Kő Pál
szobrász